

Audit

FC Twente

Auditteam Voetbalvandalisme

0-meting | april 2010

Audit

FC Twente

Auditteam Voetbalvandalisme

0-meting | april 2010

In opdracht van

Het Auditteam Voetbalvandalisme

Met dank aan

FC Twente

Gemeente Enschede

Openbaar Ministerie Almelo

Regiopolitie Twente

Omslagillustratie en opmaak

Marcel Grotens (Bureau Beke)

Onderzoeksteam en rapportage

Henk Ferwerda

Tom van Ham

Henk de Man

André Oudendag

Siert Vos

© Arnhem, april 2010

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
2	Club, supporters en incidenten	6
3	Samenwerking rondom voetbalveiligheid	8
4	Inzet rondom voetbal per organisatie getypeerd	10
5	De BVO onder de loep	12
6	Hoofdpijnen veiligheidsbeleid	16
7	Aandachtspunten veiligheidsbeleid vanuit de veiligheidspartners	17
8	Samenvatting en conclusies	18
	Bijlage - verantwoording Audit	21

1. Inleiding

Het Auditteam Voetbalvandalisme

In 2003 stelde het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties het landelijk Auditteam Voetbalvandalisme in, dat op grond van artikel 2a van het Instellingsbesluit van 13 augustus 2003 (en gewijzigd op 15 december 2006) de volgende taakstelling kreeg:

- bij ingrijpende incidenten van voetbalvandalisme in Nederland een kortlopend feitenonderzoek te doen;
- onderzoek te verrichten naar het voorkómen van incidenten.

Daarnaast was het op grond van art. 3 in het (gewijzigde) Instellingsbesluit mogelijk om onderzoek te verrichten op verzoek van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), of op verzoek van de burgemeester van de betreffende regio, waar zich ingrijpende incidenten voordeden (in overleg met BZK). Ook kon het Auditteam op eigen initiatief besluiten tot het verrichten van onderzoek (eveneens in overleg met BZK).

Het onderzoek richtte zich op de lokale 'voetbalvierhoek', bestaande uit gemeente, politie, Openbaar Ministerie (OM) en de betaald voetbalorganisatie (BVO). Het Auditteam Voetbalvandalisme deed vijf jaar lang actief onderzoek en sloot in 2009 af met een eindrapport.

Sinds eind april 2009 is het voorzitterschap van het Auditteam Voetbalvandalisme overgenomen door Annemarie Jorritsma. De overige leden van het Auditteam zijn: Gerard Beelen, Henk Wooldrik, Gerrie Ruijs, Mirjam Salet en Peter van Zunderd. De Interdisciplinaire stuurgroep voetbalvandalisme en voetbalgeweld heeft in 2008 de taken van het Auditteam geherformuleerd.

De hoofddoelstelling van het nieuwe Auditteam is om voor de komende twee jaar op grond van audits concreet advies en aanbevelingen te geven over de aanpak van voetbalvandalisme en voetbalgeweld door de lokale voetbalvierhoek. Samen met de betrokken partijen wordt de (tussen)balans opgemaakt. Hierbij ligt de focus op de voortgang van de landelijke beleidsprioriteiten op lokaal niveau. Ook zal in kaart worden gebracht hoe de veiligheidsorganisatie en de fysieke infrastructuur zijn afgestemd op het profiel van de supporters en op het risiconiveau van de wedstrijden. Net als in het verleden zullen grootschalige incidenten rondom het voetbal – eigen initiatief of indien daartoe wordt verzocht – ook in onderzoek worden genomen. De onderzoeken en audits worden uitgevoerd door een onderzoeksteam, bestaande uit onderzoekers en praktijkdeskundigen.

Werkwijze bij een audit

Door het onderzoeksteam wordt tweemaal een wedstrijdbezoek afgelegd, waarbij geobserveerd wordt aan de hand van een observatielijst. De wedstrijden worden zowel vanuit de 'clublijn' als vanuit de 'politielijn' bekeken. Daarnaast vinden per organisatie (groeps)interviews plaats met vertegenwoordigers van partijen uit de lokale vierhoek. Tot slot worden relevante documenten, zoals het veiligheidsconvenant, draaiboeken en uitdraaien van het VVS bestudeerd c.q. geanalyseerd.¹ Het geheel mondt uit in een openbare rapportage.

Uitgangspunten omtrent veiligheid

Veiligheid is een essentiële factor voor het bestuur van een voetbalclub: sfeer en veiligheid zijn basisvoorwaarden. Sfeer en veiligheid helpen bij het aantrekken van supporters en sponsors. Zodra de veiligheid op een acceptabel niveau is gebracht, kunnen redelijke wensen van (fanatieke) supporters worden ingewilligd. De veiligheid bij voetbalwedstrijden wordt in onderlinge samenhang bepaald door supporters (aard en aantal), de veiligheidsorganisatie, de fysieke infrastructuur en veiligheidsmaatregelen. Voetbalveiligheid vergt dan ook samenspel in de vierhoek van gemeente, politie, OM en BVO.

Aanleiding audit

De vierhoek van de gemeente Enschede – bestaande uit gemeente, regiopolitie, openbaar ministerie en de BVO FC Twente – heeft zelf een verzoek ingediend bij het Auditteam Voetbalvandalisme voor het uitvoeren van een audit.

¹. Zie voor de onderzoeksverantwoording de bijlage.

2 Club, supporters en incidenten

2.1 FC Twente is een BVO die in haar bestaan vrijwel alleen maar is uitgekomen in de Eredivisie. De thuisbasis van FC Twente is sinds 1998 de Grolsch Veste (voorheen Arke Stadion), dat is gevestigd nabij het Business en Science Park Twente. In het stadion kunnen 24.000 toeschouwers plaatsnemen. Na de verbouwing is in het stadion plaats voor 32.000 mensen.

2.2 FC Twente kent naast een groep zeer fanatieke supporters (Vak P) ook veel supporters die aangetrokken zijn door het recente, sportieve succes. Er komen veel gezinnen naar het stadion en meer dan de helft van de fans komt van buiten de regio. Het alcoholgebruik in en rondom het stadion tijdens wedstrijden is – in de optiek van de praktijkonderzoekers in vergelijking met andere BVO's – zeer fors.

Buiten het stadion wordt nauwelijks gecontroleerd op het gebruik van alcohol. Opgemerkt dient dat door de aanwezigheid van het tijdelijke supportershome van Vak P (tent op het plein buiten het stadion) er hoogstwaarschijnlijk meer personen met bier rondom het stadion lopen. Met ingang van het volgende voetbalseizoen is er sprake van een permanent home in het stadion.

2.3 FC Twente kent op nationaal niveau (competitie- en bekerwedstrijden) geen C-wedstrijden. Wel komt het voor dat men vanuit veiligheidsoogpunt maatregelen treft die horen bij een C-wedstrijd (kaartverkoop, vervoerswijze en inzet van personeel), maar spreekt men van een B+wedstrijd zodat alcoholgebruik is toegestaan. Derhalve kan bij alle – nationale – wedstrijden van FC Twente alcohol geconsumeerd worden. Evenementenbier is niet beschikbaar bij de sponsor en wordt derhalve niet geschonken

2.4 Bij het in beeld brengen van de risicosupporters wordt onvoldoende gebruik gemaakt van de methodiek 'Hooligans in Beeld'. Ten aanzien van het toepassen van deze methodiek bevindt men zich in de beginfase. Voor zover bekend, kent FC Twente ongeveer 300 risicosupporters, waarvan vijftien á twintig echte probleemgevallen c.q. toonaangevende subjecten. Binnen de groep risicosupporters wordt er naast softdrugs ook cocaïne gebruikt. In totaal zijn er blijkens het VoetbalVolgSysteem (VVS) 35 stadionverboden (peildatum 18 maart 2010); het betreft 33 landelijk stadionverboden en 2 lokale stadionverboden.

2.5 De harde kern van Twente groeit – nationaal en internationaal – mee met de sportieve prestaties van de club. Dit zou een extra reden moeten zijn om te investeren in de informatiepositie via 'Hooligans in Beeld'.

- 2.6 De BVO kent dertien supportersverenigingen, die verspreid zijn over de regio. Er is sprake van kwartaaloverleg tussen de BVO en de supportersverenigingen en periodiek met Vak P en Vriendenkring. Alle verenigingen kennen een vorm van organisatie, dienen ingeschreven te staan bij de Kamer van Koophandel (KvK) en hebben een bestuur.
- 2.7 In het afgelopen jaar (meetmoment 26 maart 2010) hebben rondom thuiswedstrijden negen incidenten plaatsgevonden waarbij supporters van FC Twente betrokken waren. Rondom uitwedstrijden bedraagt dit aantal in dezelfde periode 23 incidenten. Een aantal incidenten is vuurwerkgerelateerd, maar er is ook sprake van vernielingen en openlijke geweldpleging.
- 2.8 Bij het bepalen van het regime ten aanzien van bezoekende supporters wordt gekeken naar de historie tussen beide clubs, de positie op de ranglijst en specifieke omstandigheden rondom de wedstrijd. Bij A-wedstrijden zijn er geen beperkingen voor bezoekende supporters en is er sprake van kruisende supportersstromen. Bij B-wedstrijden en B+-wedstrijden wordt gebruikgemaakt van de combiregeling. Zo worden bij B-wedstrijden auto's en bussen van bezoekers in de veiligheidssector geplaatst en kruisen supporters elkaar niet.
- 2.9 Goed om te vermelden, is dat er bij nationale wedstrijden een heel ander veiligheidsregime wordt gehanteerd dan bij internationale wedstrijden. Voor nationale wedstrijden zijn veel meer regels opgesteld; bij internationale wedstrijden is het veel minder mogelijk om afspraken te maken met de bezoekende partij.
- 2.10 Het bezoekersvak – dat onvriendelijk oogt – bestaat uit twee compartimenten, die zijn afgeschermd van de thuisvakken. Aan het einde van de wedstrijd verlaten bezoekende supporters het stadion als eerste.

3 Samenwerking rondom voetbalveiligheid

3.1 De samenwerking tussen alle betrokken partijen krijgt gestalte via meerdere overleggen:

- Er wordt vijfwekelijks een multidisciplinair veiligheidsoverleg (MDVO) gevoerd. Bij dit veiligheidsoverleg zijn BVO, gemeente, OM en politie aanwezig. Het MDVO vindt plaats onder regie van FC Twente en vindt plaats in het stadion van FC Twente.
- Tussen de gemeente, het OM en de politie vindt driehoeksoverleg plaats. In dit overleg, dat iedere maand wordt gehouden, wordt het verloop van de wedstrijden besproken.
- Tweemaal per jaar wordt er een vierhoek georganiseerd waarbij ook de BVO aansluit.
- Binnen de BVO is tweewekelijks overleg tussen het verantwoordelijk MT-lid en het hoofd Veiligheid en Beveiliging. Op de dinsdag na de thuiswedstrijd evalueert de BVO het verloop van de wedstrijd met het externe beveiligingsbedrijf dat zij inhuurt.
- Op operationeel niveau vindt tweemaal per week wedstrijdoverleg plaats tussen de BVO en de politie. Op vrijdag wordt de wedstrijd voorbesproken; op maandag wordt het verloop van de wedstrijd geëvalueerd.
- Er wordt bestuurlijk overleg gevoerd onder voorzitterschap van de burgemeester (voetbaldriehoek). Hierbij sluit ook de voorzitter van FC Twente aan. Hierbij komen aspecten in relatie tot veiligheid in beperkte mate aan de orde.
- Binnen de politie is er intern, tactisch overleg. Na de wedstrijd vindt er, indien nodig, een interne evaluatie plaats. De interne evaluaties leiden waar nodig tot interne bijstelling of bespreking in het veiligheidsoverleg. Verder hebben de RID, clusterchef en Algemeen Commandant (AC) een overleg waarin men de afgelopen en de komende wedstrijden bespreekt.
- Op de wedstrijddag is er intern, operationeel overleg bij de politie.

3.2 De informatie-uitwisseling tussen de betrokken partijen en de BVO is voor verbetering vatbaar.

- 3.3 Tijdens het veiligheidsoverleg (MDVO) komen beleidsmatige en operationele aspecten samen. Zaken die onder andere besproken worden, zijn:
- Taken en verantwoordelijkheden van de partners met betrekking tot veiligheid in en rondom het stadion.
 - De risicoclassificatie van wedstrijden
 - De voorbereiding op Europese wedstrijden
 - Een evaluatie van de wedstrijden en incidenten
 - Een evaluatie van het seizoen, een seizoenshelft of het seizoen tot dusverre; daarbij wordt tevens vooruitgekeken naar toekomstige wedstrijden.
- 3.4 Vanwege verbouwingen aan het stadion hebben in de afgelopen periode niet alle noodzakelijke oefeningen plaatsgevonden of zullen niet alle oefeningen plaatsvinden. De calamiteitenoefening zal dit jaar vermoedelijk niet plaatsvinden en de interdisciplinaire oefening tussen de politie en BVO moet nog geregeld worden. Wel is de gemeente betrokken geweest bij een oefening waarbij met een beslismodel is geoefend en ook is er een ontruimingsoefening gehouden.

4. Inzet rondom voetbal per organisatie getypeerd

4.1 De veiligheidsorganisatie van de BVO is momenteel als volgt:

- Bij de BVO staat een manager operationele zaken aan het hoofd van de veiligheidsorganisatie. Onder deze manager operationele zaken werkt het Hoofd Veiligheid & Beveiliging (1 fte), die wordt geassisteerd door twee medewerkers Veiligheid & Beveiliging (in totaal 2 fte). Eén van de medewerkers Veiligheid & Beveiliging is verantwoordelijk voor de aansturing van de stewards, de ander voor het aspecten rondom gastvrijheid en administratieve werkzaamheden. Dit is de bovenkant van de veiligheidsorganisatie.
- De veiligheidsorganisatie bestaat uit 180 stewards inclusief parkeerregelaars. Gemiddeld zet men per wedstrijd – naast de stewards – 30 tot 40 extern ingehuurde beveiligers in; bij B+-wedstrijden wordt dit aantal verhoogd naar 50 of 60. Beveiligers staan bij het bezoekersvak en de hoofdingang en zijn zoveel mogelijk 'op de achtergrond' aanwezig.
- Binnen het stadion heeft de BVO de regie; de politie kan de regie zelfstandig (wanneer zaken te veel uit de hand lopen) overnemen of dit op verzoek van de BVO doen bij incidenten of calamiteiten. Vanuit de BVO is het beslismoment van overname onduidelijk.

4.2. De briefing aan de hoofdstewards wordt duidelijk en strak verzorgd door een medewerker Veiligheid & Beveiliging. De bijzonderheden voor de wedstrijden worden aan de hand van een vooraf opgesteld formulier behandeld. Over het algemeen kan worden opgemerkt dat deze briefing aandachtig wordt gevolgd en dat er voldoende aandacht is voor elkaar.

4.3 In de draaiboeken van wedstrijden op nationaal niveau staat niet aangegeven wat de risicoclassificatie is. Op basis van de wedstrijden in het lopende seizoen (2009-2010) kan het volgende over de politie-inzet gezegd worden:

- Tijdens A-wedstrijden worden rond de 37 man politie ingezet.
- Tijdens B-wedstrijden kan, afhankelijk van risico en informatie, worden opgeschaald met extra honden en/of ME.
- Tijdens B+-wedstrijden wordt, afhankelijk van informatie, een sectie of peloton ME ingezet. De maximale politie-inzet inclusief een peloton ME bedraagt 100 man.

- 4.4 Tijdens A-wedstrijden duurt de briefing van de politie circa vijf minuten. Tijdens het bezoek aan een wedstrijd die als B+ is ingeschaald, leek de briefing van de politie vrij algemeen en op routine te worden gebracht. Zo werd er onder andere niet op subjecten gebriefd.
- 4.5 Het OM kent een aparte voetbalofficier die zowel bij FC Twente als Heracles Almelo betrokken is. Er is een tweede voetbalofficier aangesteld die samen met twee parketsecretarissen verantwoordelijk is voor de afhandeling van snelrecht. Tijdens voetbalwedstrijden is één officier van justitie in het stadion aanwezig. Er is geen sprake van een Arrestantenafhandeling (ARAF) op het stadion. Zo is er bij het stadion bijvoorbeeld geen ruimte waar arrestanten verhoord worden. Arrestanten worden in een busje van het stadion naar het politiebureau gebracht, waar de (strafrechtelijke) afhandeling plaatsvindt. Dit wordt bewust gedaan om de eenheden bij het stadion niet te belasten.
- Bij A-wedstrijden wordt de arrestant getransporteerd door reguliere surveillancce-eenheden of (afhankelijk van de druk) door bij de wedstrijd ingezette politiefunctionarissen. Bij B- en B+-wedstrijden wordt een volledig uitgeruste arrestantenbus van de parketpolitie gebruikt voor het vervoer van arrestanten.
- 4.6 Binnen de gemeente zijn – naast de burgemeester als eindverantwoordelijke voor de openbare orde en veiligheid – een programmamanager veiligheid en een jurist (voor de bestuurlijk-juridische elementen) betrokken.

5 De BVO onder de loep

5.1 Over de stewarding valt het volgende te zeggen:

- FC Twente heeft 180 stewards in dienst; binnen de BVO wil men uiteindelijk naar een stewardorganisatie van 225 man. Om dit te realiseren, wordt onder andere het UWV ingeschakeld. Alle stewards krijgen een opleiding bij FC Twente en zijn in het bezit van de blauwe pas van de KNVB. De stewards ontvangen een vrijwilligersvergoeding.
- De briefing van de stewards vindt op de wedstrijddag plaats; nadat de hoofdstewards zijn gebriefd door een medewerker Veiligheid & Beveiliging, briefen de hoofdstewards de stewards per sector. Er is sprake van een nog jong stewardkorps; ter ondersteuning van de stewards is de politie met vijftien tot twintig agenten zichtbaar in het stadion aanwezig.
- Het niveau en de kwaliteit van de stewarding zijn van onvoldoende niveau. Een aantal stewards komt bijvoorbeeld standaard te laat voor de briefing en er zijn ook stewards die angst hebben om in te grijpen wanneer dit nodig is. De BVO onderkent dit gebrek aan kwaliteit en spreekt de stewards aan op hun verantwoordelijkheid en organiseert opfriscursussen om het niveau van de stewarding op te schroeven.
- Het niveau van de hoofdstewards is niet in alle gevallen voldoende. Men wil toe naar een model met bedrijfsbeveiligers. Een aantal hoofdstewards is capabel genoeg om naar een dergelijke functie door te kunnen stromen.

5.2 De wedstrijden van FC Twente zijn altijd uitverkocht. De kassa's zijn op de wedstrijddag gesloten. Voor het bijwonen van uitwedstrijden moet een uitkaart worden aangevraagd bij *ticketing*. Bij de aanvraag wordt geen controle op de identiteit van de aanvrager uitgevoerd.

5.3 Over de fysieke infrastructuur rondom en in het stadion is het volgende op te merken:

- De bewegwijzering was voldoende om het stadion te kunnen bereiken.
- De supporters van FC Twente weten de parkeerplaatsen rond de Universiteit Twente goed te vinden. Hier is voldoende parkeerruimte. Daarnaast wordt veel in de omgeving van het stadion geparkeerd. Na de wedstrijd verloopt de afvoer van supporters per auto traag en slijpen de afvoerroutes dicht. Na circa een uur na afloop van de wedstrijd is het normale verkeersbeeld hersteld. In de toekomst wordt qua infrastructuur gekeken naar verbeteringen. Een derde ontsluiting is in december gereed.

- Het stadion is gesegmenteerd. De afscheiding van de tribunes en het veld geschiedt door een gracht en een hoog hekwerk met scherpe stalen punten. De hekken hebben voldoende hoogte.
 - Er zijn voldoende faciliteiten voor supporters. Op diverse plaatsen heeft men fanshops en op het voorterrein staat een mobiele fanshop. Op het stadionterrein was een tijdelijke voorziening gemaakt voor de supportersvereniging Vak P in verband met de verbouwing van het stadion. Deze tijdelijke voorziening is inmiddels afgebroken en keert niet terug.
 - De staat van onderhoud van het bezoekersvak is redelijk, maar het vak oogt onvriendelijk. Het vak is in twee segmenten verdeeld en er zijn lexaan afscheidingen geplaatst met daarop stalen punten. De hoogte is goed. Er hangen netten tussen de segmenten. De afstand tussen het vak van de bezoekende supporters en vak P is maximaal.
 - De uitsupporters worden goed afgeschermd en gaan via twee tourniquets naar een ruimte onder het bezoekersvak. Dit is voldoende om gecontroleerd de ruimte te kunnen betreden.
- 5.4 Thuissupporters kunnen bij het bereiken en verlaten van het stadion ook gebruikmaken van de trein. In totaal maken circa 6.000 Twentesupporters gebruik van deze vervoersmogelijkheid. Direct na de wedstrijd zetten de spoorwegen dan ook vier extra treinen in. Naast de extra treinen maken reguliere intercity's een extra stop. De spoorwegpolitie doet de controle bij de toegangshekken en controleert de plaatsbewijzen. Dit verloopt ordentelijk en rustig.
- 5.5 De parkeerplaatsen voor de uitsupporters zijn bij A-wedstrijden vrij. Bezoekende supporters dienen in dit geval zelf hun weg te zoeken. Bij B-wedstrijden en B+-wedstrijden is er ruimte voor tachtig personenauto's of twintig bussen in de zogenaamde veiligheidssector. Deze is gelegen direct naast het politievak en is te bereiken via één aanrijroute. Deze aanrijroute heeft in het verleden beperkt voor problemen gezorgd. Er zijn plannen voor een andere ontsluiting en herinrichting van het busvak voor bezoekende supporters. Afgaande op de tekeningen en de interviews zal dit de veiligheid ten goede komen.
- 5.6 Het stadion verkeert in een goede staat en de segmentering is duidelijk. Wel is er een aantal aandachts- c.q. verbeterpunten te noemen:
- In en rond vak P staan de mensen vaak op en rondom de trappen en bordessen. Gezien de drukke bezetting van dit vak is het de vraag of het vak bij incidenten eenvoudig te bereiken is. Het is een taak voor de stewards hier op te letten.

- Alle tribunes zijn voorzien van stoeltjes. De tribunes zijn vrij steil en niet altijd even schoon. Dit geldt zowel voor het bezoekersvak als voor vak P.
- Het supportershome van Vak P wordt momenteel verbouwd. In een tijdelijke voorziening – een tent op het stadionterrein – kunnen ongeveer 500 man terecht. Het zicht op de tent wordt letterlijk ontnomen door geplaatste hekken voorzien van zwart landbouwplastic.
- Het tijdelijke supportershome wordt niet betreden door politie en/of beveiliging. Vak P regelt het eigen deurbeleid en heeft een eigen interventieteam. De controle door beveiliging en politie op de aanhang van vak P – zowel in de tent als op de tribune – is voor verbetering vatbaar. Er bestaan zorgen over de vraag of geïntervenieerd kan worden op Vak P wanneer dit nodig is.

5.7 De commandoruimte is naast vak P gesitueerd. Deze ruimte geeft een goed overzicht over het stadion en bestaat uit een zeer grote algemene ruimte en een kleinere vergaderruimte.

- De scheiding tussen de operationele leiding van de politie en de VC van de BVO is gecreëerd middels een glazen tussenwand. De algemeen commandant en de verbindelaar zitten bij elkaar en er is direct contact. Gezien de opstelling in de ruimte zou het vele portfoonverkeer hinderlijk kunnen worden.
- Binnen de commandokamer is het druk door de aanwezigheid van vele betrokkenen (operators, verbindelaars, vc's en politiecommandanten). Bij een hectische situatie is discipline vereist. De veiligheidscoördinator van de BVO is tijdens de wedstrijd operationeel verantwoordelijk, maar maakt een onrustige indruk.
- Bij tijd en wijle komen er veel bezoekers in de commandoruimte. Strakker regime omtrent het bezoek in de commandokamer is wenselijk.
- De aanwezige camera's worden permanent uitgekeken door personeel van het extern ingehuurde beveiligingsbedrijf. De kwaliteit van de beelden laat te wensen over. Het inzoomen op personen is mogelijk, maar leidt tot een onscherp beeld. Op termijn worden deze camera's vervangen; de BVO verwacht de camera's die de meeste prioriteit hebben voor 1 november 2010 geplaatst te hebben.
- De bovenring van vak P kan met de huidige camera's in het stadion niet in beeld gebracht worden. Dit betekent dat een derde van dit vak niet in beeld kan worden gebracht.

- 5.8 Binnen de club zijn verschillende veiligheidsmaatregelen getroffen. Hieronder worden zij puntsgewijs benoemd:
- De situering voor de foullering is goed. Foullering vindt plaats in de ruimte achter de tourniquets; er wordt één op één gefouilleerd bij het gastenvak en vak P, bij de andere ingangen is sprake van visitatie. De stewards zijn in voldoende aantal aanwezig en worden bijgestaan door medewerkers van een beveiligingsbedrijf.
 - Het gebruik van softdrugs is niet toegestaan; het gebruik daarvan op de tribune is echter moeilijk tegen te gaan. Ten aanzien van het gebruik van harddrugs geldt een *zero tolerance* beleid. In de praktijk wordt het gebruik van harddrugs (cocaine) in het stadion onvoldoende aangepakt
 - Supporters die zich niet aan de huisregels houden, verschijnen voor een gedragscommissie. De gedragscommissie beslist over het al dan niet opleggen van een FC Twente stadionverbod (thuis- en uitwedstrijden van FC Twente). In deze commissie hebben de Vriendenkring van FC Twente, Vak P, de afdeling veiligheid en een onafhankelijk rechter als voorzitter zitting. Het is opvallend dat de politie geen zitting heeft in deze commissie.
 - In geval van een incident wordt de dader door de stewarding of de beveiligers van de tribune gehaald en overgedragen aan de politie.
- 5.9 De regionale gripstructuur is voorbereid en operationeel tijdens de wedstrijden. Tijdens wat mogelijk de kampioenswedstrijd van FC Twente had kunnen zijn, was een GRIP 2 (Copi en ROT) voorbereid en operationeel. Er waren verschillende scenario's uitgewerkt, onder andere met betrekking tot wisselende stemmingen van supporters, het al dan niet kampioen worden en de verandering van weersomstandigheden. Tijdens de rust werd afgestemd om al dan niet op te schalen.
- 5.10 FC Twente kent geen sociaal preventief supportersproject (SPS) meer. In het verleden heeft men een SPS opgestart, maar omdat dit geen succes bleek, is dit niet gecontinueerd. FC Twente staat open voor een hernieuwd SPS.
- 5.11 FC Twente vervult in Enschede een brede maatschappelijke functie. Zo heeft de BVO onder andere een project opgezet op een revalidatiecentrum en ontplooit zij ook allerlei andere activiteiten onder andere in de wijken. De spelers zijn hierbij – als iconen van de club – actief betrokken.

6 Hoofdpijnen veiligheidsbeleid

- 6.1 Het veiligheidsconvenant en de veiligheidsverklaring gelden als vergunning onder de wedstrijden van FC Twente; de gemeente heeft niet de mogelijkheid per wedstrijd zaken met betrekking tot de vergunningverlening aan te passen, gewoonweg omdat er geen vergunning per wedstrijd wordt afgegeven. Wel kan de gemeente op basis van de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) voorschriften stellen aan de BVO. Dit is historisch zo gegroeid. Ook heeft men een gebruiksvergunning.
- 6.2 Bij de risico-inschattingen rondom wedstrijden spelen vooral politie, BVO en gemeente een rol. Vooruitlopend op het nieuwe seizoen komt de risico-inschatting rondom wedstrijden bij het veiligheidsoverleg aan de orde. Dit overleg vindt plaats onder regie van de BVO. Bij internationale wedstrijden heeft de gemeente de regie.
- 6.3 FC Twente kent alleen A- en B-wedstrijden. Wedstrijden met een verhoogd risico worden als een B+-wedstrijd ingeschaald; in de praktijk komt dit erop neer dat men alle veiligheidsmaatregelen treft zoals die rond een C-wedstrijd gelden, maar dat alcoholconsumptie wel mogelijk is. Bij het vaststellen van de risico-inschatting kijkt men naar historie, positie op de ranglijst en specifieke omstandigheden rondom de wedstrijd. Daarbij wordt CIV-informatie gebruikt.
- 6.4 Het convenant betaald voetbal passeert jaarlijks de revue en wordt alleen aangepast als daar aanleiding toe is. De veiligheidsverklaring wordt wel elk jaar ondertekend.
- 6.5 Vanwege verbouwingen aan het stadion zijn niet alle oefeningen gedaan. De calamiteitenoefening zal dit jaar vermoedelijk niet plaatsvinden en de interdisciplinaire oefening tussen de politie en BVO moet nog geregeld worden. Wel is de gemeente betrokken geweest bij een oefening waarbij met een beslismodel is geoefend.
- 6.6 Tijdens de wedstrijd zelf is er sprake van meerdere veiligheidsmaatregelen (zie ook fouillering) en afspraken:
- Afhankelijk van het type wedstrijd koppelt de politie een strengheidregime aan de wedstrijd. Over het algemeen hanteert de politie een laagdrempelige en vriendelijke benadering.
 - De BVO heeft een eigen *medical group*. Een ambulance staat buiten het stadion gereed en de brandweer kan snel ter plekke zijn in geval van een incident. Daartoe wordt voor de hulpverlenende diensten een route vrijgehouden.

7 Aandachtspunten veiligheidsbeleid vanuit de veiligheidspartners

7.1 De aanpak van veiligheidsvraagstukken rondom voetbalwedstrijden vraagt samenwerking en afstemming tussen private (BVO) en publieke partijen (gemeente, OM en politie). Er is een aantal aandachtspunten te noemen:

- Een vergunning voor het spelen van de wedstrijden ontbreekt. Een vergunning onder de wedstrijden biedt de mogelijkheid afspraken ten aanzien van de veiligheid vast te leggen; dit is van belang wanneer men er in onderling overleg niet uitkomt. Op dit moment worden in Enschede op basis van de APV voorschriften aan de BVO gesteld rondom wedstrijden.
- De groei van de veiligheidsorganisatie van FC Twente blijft achter bij de sportieve groei die de BVO momenteel doormaakt. De veiligheidsorganisatie moet kwalitatief en kwantitatief op een gelijkwaardig niveau worden gebracht.
- De BVO moet laten zien dat zij belang hecht aan veiligheid. Hoewel de BVO aangeeft veiligheid een belangrijk punt te vinden, blijkt dit op casuïstisch niveau niet altijd het geval te zijn. Daarnaast zou de BVO ten aanzien van de veiligheid ook buiten het stadion (controle en toezicht op alcoholgebruik) meer verantwoordelijkheid moeten tonen. Kortom, veiligheid dient geen sluitpost te zijn.
- Men verwacht van de BVO meer actie op jonge supporters die nog niet in de fout zijn gegaan. De gemeente koopt via jeugdbeleid extra uren in, politie doet aan adoptie en het OM past snelrecht toe. FC Twente moet aan de voorkant haar verantwoordelijkheid ook nemen, bijvoorbeeld door het opstarten van een preventief supportersproject.
- De informatie-uitwisseling tussen de betrokken partijen en de BVO is voor verbetering vatbaar.
- Er is geen ARAF. Afhandeling van verdachten vindt plaats op het politiebureau. Soms geeft dit afstemmingsproblemen. Daarnaast is er sprake van overdrachtsverlies; informatie van de stewards valt weg, omdat niet alle stewards naar het bureau komen om informatie over een incident te verstrekken.

8. Samenvatting en conclusies

- 8.1 FC Twente maakt de afgelopen jaren sportief gezien een enorme groei door. Uit de uitgevoerde audit komt naar voren dat de organisatie van veiligheid en de aanpak van veiligheidsproblemen bij deze sportieve groei in een aantal opzichten achterblijft.

Supporters worden bij FC Twente gastvrij ontvangen in een altijd uitverkocht stadion, dat momenteel verbouwd wordt. De komende tijd zal de stadioncapaciteit toenemen, de aan- en afvoer van supporters zal verbeteren en ook zullen de supporters van Vak P een eigen home in het stadion krijgen.

In vergelijking met andere BVO's wordt er in en om het stadion bij alle nationale wedstrijden relatief veel alcohol gebruikt.

FC Twente vervult een brede maatschappelijke functie in de regio. Spelers van de club zijn daarbij actief betrokken.

- 8.2 Op basis van de uitgevoerde audits is er een aantal aandachtspunten die we achtereenvolgens kort noemen met een verwijzing naar de betreffende paragraaf in het rapport:

- De briefing van de BVO aan de stewards is goed georganiseerd, wel moet de kwaliteit van het nog jonge stewardkorps omhoog. De inzet van stewards en veiligheidspersoneel tijdens de bezochte wedstrijden is overigens wel voldoende (zie 4 en 5).
- FC Twente kent een grote groep 'successupporters'. Over deze supporters is minder bekend dan over de 'eigen trouwe aanhang' en het is de vraag hoe deze nieuwe groep zich gaat gedragen als het onverhoopt sportief minder met de club zal gaan. Investeren in deze nieuwe groep lijkt een must (2.2).
- De samenwerking en informatie-uitwisseling tussen de gemeente, BVO, politie en het OM is voor verbetering vatbaar;
- De veiligheidsorganisatie van FC Twente is – kwalitatief en kwantitatief – niet meegegroeid met de sportieve prestaties van de club (zie 7).
- Het management van de BVO zou meer oog moeten hebben voor veiligheidsvraagstukken gerelateerd aan het voetbal (7.1).

- De commandoruimte is ruim opgezet en op sommige momenten zeer druk. In geval van incidenten is discipline vereist. Het is aan te bevelen om een oefening onder druk uit te voeren om te kijken of dit leidt tot verbeterpunten (5.7).
- De briefing van de politie lijkt routinematig en men bevindt zich in de opstartfase wat betreft 'Hooligans in Beeld'. Gezien de groeiende reputatie en bewijsdrang van de harde kern verdient het aandacht om te investeren in het verbeteren van de informatiepositie via 'Hooligans in Beeld' (2.3, 2.4).
- Het is opmerkelijk dat er wedstrijden worden gespeeld waarbij alle veiligheidsmaatregelen worden getroffen die passen bij een C-wedstrijd, maar die als B+-worden ingeschaald waardoor alcoholverkoop is toegestaan.
- Ondanks het feit dat er via de APV voorschriften kunnen worden gesteld aan de BVO voor het spelen van wedstrijden is het aan te bevelen om na te denken over het werken met een vergunning. In een dergelijke vergunning kan de gemeente alle relevante afspraken vastleggen, waarbij men ook kan inspelen op actuele zaken (denk hierbij ook aan internationale wedstrijden). Een alternatief middel is de meldingsplicht, waarmee de voorwaarden niet voor iedere wedstrijd vastliggen maar per wedstrijd worden bekeken.
- Door de verbouwing aan het stadion is een aantal oefeningen niet uitgevoerd. Zodra daartoe gelegenheid is, moeten deze oefeningen alsnog doorgang vinden (3.3, 6.5).
- De aan- en afvoer van supporters die via aan en rondom het stadion gelegen parkeerplaatsen het terrein verlaten, verdienen aandacht (5.3).
- Er is zorg over Vak P. Dit heeft te maken met de matige wijze waarop het gehele vak via camera's in beeld te brengen is, de overvolle trappen tijdens wedstrijden, het drank- en druggebruik en de toegang tot het vak door stewards en politie. Indien er sprake is van een fors incident of van een calamiteit lijkt het – gezien het voorgaande – lastig om op dit vak adequaat te interveniëren.
- De keten van veiligheid en toezicht in het stadion (stewards, beveiligers, politie in burger en politie in blauw) zou onder de loep genomen moeten worden. Vragen die aan de orde zouden moeten komen, zijn bijvoorbeeld: wie is wanneer en waar voor verantwoordelijk; wat is de rol en functie van politie in uniform in het stadion?

- Het zou goed zijn om een discussie te starten over de rollen van de verschillende partijen in het periodieke veiligheidsoverleg (MDVO). Op dit moment heeft de BVO de regie, maar gezien het feit dat de burgemeester verantwoordelijk is voor de openbare orde en veiligheid rondom wedstrijden is het de vraag of de gemeente niet die regierol zou moeten nemen (3.1).

Bijlage - verantwoording Audit

Geïnterviewde personen

Carlo Dronkers (OM)	Officier van Justitie
Harald Gejas (BVO)	Hoofd Veiligheid & Beveiliging
Ralf van den Heuvel (Politie)	Algemeen Commandant
Herman Meuleman (Gemeente)	Programmamanager Veiligheid
Peter den Oudsten (Gemeente)	Burgemeester
Eugenio Porcu (BVO)	Manager Operationele Zaken
Hans Schutte (Politie)	Voetbalcoördinator

Geraadpleegde documenten

Convenant Betaald Voetbal FC Twente
Draaiboek Veiligheidsorganisatie
Inzetplan laatste twee A-wedstrijden
Inzetplan B+ -wedstrijd
Notulen Veiligheidsoverleggen
Plattegrond
Veiligheidsverklaring 2010-2011
VoetbalVolgSysteem (VVS): uitsluitingen, thuisgedrag en uitgedrag

Observaties en activiteiten²

Wedstrijdbezoek FC Twente – Heracles Almelo (3 februari 2010)

met als aandachtspunten:

- Briefing politie
- Commandoruimte
- Bezoekersvak
- Vak P
- Fouillering supporters
- Aankomst en vertrek bezoekende supporters

². Tijdens de wedstrijdbezoeken worden tientallen mini-interviews gevoerd met politiefunctionarissen, stewards, beveiligers en supporters van de thuis- en uitclub. Ook deze informatie wordt verwerkt in de rapportage van de audit.

Wedstrijdbezoek FC Twente – Willem II (21 februari 2010)

met als aandachtspunten:

- Wedstrijdvoorbepreking met de scheidsrechter
- Briefing stewards
- Commandoruimte
- Vak P
- Fouillering supporters
- Aankomst en vertrek bezoekende supporters

Auditteam Voetbalvandalisme

Koninginnegracht 26
2514 AB Den Haag
T 070 - 312 07 46